

Addiktológiai programok monitoring rendszere

(eredményesség mérése, értékelése, nyomon-követési terv)

Pécs, Human Exchange Alapítvány, 2020.

Tartalom

Az értékelési terv jelentősége	3
Az értékelés célja, az eredményesség mérési lehetőségei és indikátorai	4
Nyomon-követési terv (2018. február - 2020. október).....	6

Az értékelési terv jelentősége

Ahogy egy térkép vagy egy navigációs alkalmazás megkönnyíti a haladást egy hosszú úton, az értékelési terv tisztázhatja, hogy az értékelés milyen irányt kell követnie az prioritások, az erőforrások, az idő és az értékelés elvégzéséhez szükséges készségek alapján.

Az értékelési terv kidolgozásának folyamata az érdekelt felek értékelési munkacsoportjával együttműködve elősegíti az együttműködést és a közös céltételezést. Megléte elősegíti az átláthatóságot és biztosítja, hogy az érdekelt felek ugyanazon az oldalon legyenek az értékelési eredmények célját, felhasználását és felhasználóit illetően.

Ezen túlmenően az értékelési eredmények felhasználásában nem csak reménykedni vagy bízni lehet, hanem megtervezett, irányított és tudatos folyamat kialakítására nyílik lehetőség. Az írásban rögzített terv az egyik leghatékonyabb eszköz lehet az értékelési eszköztárban.

Az értékelési terv:

- közös megértést teremthet az értékelési eredmények céljáról, felhasználásáról és felhasználóiról;
- elősegíti a programok átláthatóságát az érdekeltek és a döntéshozók számára, növeli az alkalmazott módszerek elfogadását;
- lehetővé teszi több értékelési tevékenység összekapcsolását, ami különösen hasznos lehet azokban a helyzetekben, amikor egy program megvalósításában különböző intézmények és vállalkozók vesznek részt;
- érdekképviselői eszközként szolgálhat a rögzített prioritásokon, valamint az érdekelt felek és a döntéshozók beazonosított
- információigényein alapuló értékelési forrásokhoz,
- segít meghatározni, hogy elegendő erőforrás és idő áll-e rendelkezésre a kívánt értékelési tevékenységek elvégzéséhez;
- segít megválaszolni a kiemelt értékelési kérdéseket;
- segíti a zökkenőmentes átmenetet azokban a helyzetekben, amikor változik a megvalósításban résztvevők köre;
- megkönnyíti az értékelési kapacitások kiépítését az együttműködő és az érdekelt felek körében;
- olyan átfogó, több évre tervező dokumentum, ami az érdekelt felek meghatározásától kezdve, a disszemináción át, az eredmények felhasználásáig minden lényeges tényezőt beazonosít;
- megkönnyíti a helyes értékelési gyakorlatot.

Számos kritikus elem szükséges ahhoz, hogy az értékelési terv megfeleljen a benne rejlő lehetőségeknek. Ezek az elemek magukban foglalják annak biztosítását

1. hogy a tervet az érdekelt felek munkacsoportja közösen dolgozza ki;
2. hogy a terv reagál a program változásaira és prioritásaira;
3. hogy hosszabb időszakot fed le;
4. hogy az egész programot megcélazza, ahelyett, hogy csak egy finanszírozási forrásra vagy tevékenységre.

Az értékelés célja, az eredményesség mérési lehetőségei és indikátorai

Az addiktológiai programok értékelésének célja a helyi cselekvési terv végrehajtásához illeszkedik. A cselekvési terv egy általános és négy témaspecifikus terület vonatkozásában határozza meg a prioritásokat.

Általános célok

- A helyi közösségek érzékenyítése a drogprobléma iránt. Indikátor: *Drogproblémákkal foglalkozó tevékenységek, események száma.*
- A drogproblémával közvetetten vagy közvetlenül foglalkozó szervezetek, intézmények, egyének helyi együttműködések erősítése. Indikátor: *Együttműködés hatékonyságának növelését célzó események száma.*
- Megtartó és szolidáris közösségek kialakítása, működtetése, megerősítése. Indikátor: *közösségfejlesztési tevékenységek és események száma*
- Az addiktológiai relevanciával bíró tevékenységekben figyelembe kell venni a függőség minden formáját, tehát a legális pszichoaktív anyagokat (szeszital-fogyasztás, dohányzás) az illegális szereket (kábitószer, új pszichoaktív anyagok) valamint a viselkedési függőségeket (pl. szerencsejáték-függőség). Indikátor: *a szemlélet érvényesülése az addiktológiai programokban IGEN/NEM*

I. Az egészségfejlesztés és kábítószer-megelőzés rendszerének fejlesztése

- Ösztönözni kell a teljes körű egészségfejlesztésre épülő folyamatokat az óvodai és iskolai szinten. Indikátor: *Egészségfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek az óvodai szinten IGEN/NEM; egészségfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek az iskolai szinten IGEN/NEM*
- Támogatni kell a családok széles körű bevonásával a kábítószer-problémával kapcsolatos univerzális, célzott, javallott megelőző tevékenység minél több szinten és célcsoportban történő megvalósítását, továbbá a prevenció célú hálózatos együttműködések. Indikátor: *prevenció célú tevékenységek száma*
- Szabadidős rendezvények (pl. egészségnapok, sportnapok, tematikus foglalkozások) keretében testi-lelki egészségfejlesztő, közösségépítő programok megvalósítása. Indikátor: *Egészségfejlesztő, közösségépítő programok száma*

- Devianciaprevenciós programok megvalósítása az oktatási intézményekben. Indikátor: *Oktatási intézményekben megvalósított devianciaprevenciós programok száma*

II. A kezelés, ellátás, felépülés rendszerének fejlesztése

- Ösztönözni kell a szenvedélybetegek családjainak, hozzátartozóinak kezelés-ellátásába való bevonását. Indikátor: *Szenvedélybetegek családtagjaira is fókuszáló szolgáltatások száma*
- Javítani kell a veszélyeztetett személyek azonosítására alkalmas szűrővizsgálatok elérését és alkalmazását, valamint az ezekhez kapcsolódó tanácsadásokhoz történő hozzáférést. Indikátor: *A projekt megvalósulási területén elérhető, szűrővizsgálatokat és a kapcsolódó tanácsadást biztosító szolgáltatások száma*
- Felvilágosító kiadvány készítése a Baranya megyében elérhető addiktológiai szolgáltatásokról. Indikátor: *Felvilágosító kiadvány elkészítése: IGEN/NEM*

III. A kínálatcsökkentési beavatkozások rendszerének fejlesztése

- A rendőrséggel való együttműködés fejlesztése. Indikátor: *Kínálatcsökkentésre fókuszáló együttműködési megállapodások száma*
- Az illegális drogterjesztői tevékenységekkel szembeni rendőrségi fellépés támogatása. Indikátor: *Támogató attitűd megléte az önkormányzatokban*

IV. Az emberi és társadalmi erőforrások mobilizálása

- A projekt hatásterületén (is) működő Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) létrehozásának támogatása. Indikátor: *KEF létrehozására irányuló kezdeményezések megítélése az érintett helyi szereplők körében*
- A kábítószer-probléma kezelésében érintett, addiktológiai ismeretekkel nem rendelkező szakemberek érzékenyítésének, szakmai fejlődésének támogatása. Indikátor: *Az érintett szakemberek részvételével megvalósuló szakmai programok száma, a bevont szakemberek száma*
- A projekt hatásterületén élő felnőtt és iskoláskorú lakosság szerfogyasztásra vonatkozó adatainak rendszeres felvételének biztosítása. Indikátorok: *felnőttek körében végzett adatfelvételek száma, iskoláskorúak körében végzett adatfelvételek száma*

Nyomon-követési terv (2018. február - 2020. október)

Tevékenységek	Eredmények/indikátorok	Feladatok
Általános célok		
A helyi közösségek érzékenyítése a drogprobléma iránt.	Drogproblémákkal foglalkozó események száma: 7 alkalom	Addiktológiai programelemek integrálása a jövőbeni pályázati anyagokban.
A problémával közvetetten vagy közvetlenül foglalkozó szervezetek, intézmények, egyének helyi együttműködések erősítése.	Együttműködés hatékonyságának növelését célzó események száma: 2 alkalom	Térsgégi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum létrehozása. (Lásd <i>Az emberi és társadalmi erőforrások mobilizálása</i> c. részben)
Megtartó és szolidáris közösségek kialakítása, működtetése, megerősítése.	Közösségfejlesztési tevékenységek megvalósítása az EFOP-1.5.3-16-2017-00052 kódjelű projektben.	Közösségfejlesztési szempontok érvényesítése a jövőbeni pályázati anyagok előkészítése és megvalósítása során.
Az addiktológiai relevanciával bíró tevékenységekben figyelembe kell venni a függőség minden formáját, tehát a legális pszichoaktív anyagokat, az illegális szereket, valamint a viselkedési függőségeket.	A szemlélet érvényesítésre került a megvalósított addiktológiai programelemekben.	A szemlélet érvényesítése a megvalósítani tervezett addiktológiai programelemekben.
Az egészségfejlesztés és kábítószer-megelőzés rendszerének fejlesztése		
A teljes körű egészségfejlesztésre épülő folyamatok ösztönzése az óvodai és iskolai szinten.	Egészségfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek az óvodai szinten: IGEN Egészségfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek az iskolai szinten: IGEN	Egészségfejlesztési tevékenységek fenntartása az óvodai és az iskolai szinteken, további szakmai szereplők bevonása.

Támogatni kell a családok széles körű bevonásával a kábítószer-problémával kapcsolatos univerzális, célzott, javallott megelőző tevékenység minél több szintén és célcsoportban történő megvalósítását, továbbá a prevenció célú hálózatos együttműködések.	Prevenció célú addiktológiai tevékenységek száma: 7	Drogprevenciós programok megvalósításának folytatása.
Szabadidős rendezvények (pl. egészségnapok, sportnapok, tematikus foglalkozások) keretében testi-lelki egészségfejlesztő, közösségépítő programok megvalósítása.	Egészségfejlesztő, közösségépítő programok száma:	Egészségfejlesztő, közösségépítő tevékenységek folytatása, finanszírozási lehetőségek felkutatása, pályázat benyújtása.
Devianciaprevenciós programok megvalósítása az oktatási intézményekben.	Oktatási intézményekben megvalósított devianciaprevenciós programok száma: 0	A koronavírus pandémia lecsengését követő időszakban devianciaprevenciós programok megvalósítása az oktatási intézményekben.
A kezelés, ellátás, felépülés rendszerének fejlesztése		
Ösztönözni kell a szenvedélybetegek családjainak, hozzátartozóinak kezelés-ellátásába való bevonását.	Szenvedélybetegek családtagjaira is fókuszáló szolgáltatások száma: 1	Szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, szolgáltatások ismertségének növelését célzó tevékenységek folytatása.
Javítani kell a veszélyeztetett személyek azonosítására alkalmas szűrővizsgálatok elérését és alkalmazását, valamint az ezekhez kapcsolódó tanácsadásokhoz történő hozzáférést.	A projekt megvalósulási területén elérhető, szűrővizsgálatokat és a kapcsolódó tanácsadást biztosító szolgáltatások száma: 1	Szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, szolgáltatások ismertségének növelését célzó tevékenységek folytatása.
Felvilágosító kiadvány készítése a Baranya megyében elérhető addiktológiai szolgáltatásokról.	A szenvedélybeteg-ellátás rendszerének Baranya megyében elérhető szolgáltatásairól tájékoztató kiadvány készült, ami a projektben dolgozó szakmai stáb közreműködésével	Témaspecifikus tájékoztató kiadványok készítése, elsősorban a dohányzás, az alkoholfogyasztás és az energiatartalom-fogyasztás témakörében.

	kiosztásra került a településen élő lakosság számára.	
A kínálatcsökkentési beavatkozások rendszerének fejlesztése		
A rendőrséggel való együttműködés fejlesztése.	Kínálatcsökkentésre fókuszáló együttműködési megállapodások száma: 0	Kínálatcsökkentésre fókuszáló együttműködési megállapodások előkészítése.
Az illegális drogterjesztői tevékenységekkel szembeni rendőrségi fellépés támogatása.	Támogató attitűd megléte az önkormányzatokban: IGEN	A rendőrségi fellépést támogató attitűd fenntartása.
Az emberi és társadalmi erőforrások mobilizálása		
A projekt hatásterületén (is) működő Kábítószerügyi Egyeztető Fórum létrehozásának támogatása.	KEF létrehozására irányuló kezdeményezések megítélése az érintett helyi szereplők körében: támogatott Helyi problématérkép elkészítése: megvalósult	KEF létrehozásának előkészítése.
A kábítószer-probléma kezelésében érintett, addiktológiai ismeretekkel nem rendelkező szakemberek érzékenyítésének, szakmai fejlődésének támogatása.	Az érintett szakemberek részvételével megvalósuló szakmai programok száma: 1 A bevont szakemberek száma: 4	Az érintett szakemberek további szakmai fejlődésének biztosítása, további érintett szakemberek beazonosítása.
A projekt hatásterületén élő felnőtt és iskoláskorú lakosság szerfogyasztásra vonatkozó adatainak rendszeres felvételének biztosítása.	Az alkalmazásra kerülő módszertan kidolgozásra került, a Szigetvári Tankerület hozzájárult a kutatás lebonyolításához. A 2020 tavaszára beütemezett iskolai adatfelvétel a koronavírus-járvány miatt meghiúsult. Adatfelvétel lebonyolítása a felnőtt lakosság bevonásával.	2021 tavaszán kérdőíves adatfelvétel lebonyolítása a felsőszentmártoni és a kémesi általános iskolában. Forrásszerzés a lakosság körében lebonyolított nagymintás adatfelvételhez.